

Et av Europas fineste farmasimuseer jubilerer

Gjertrud Sæter, red.

Farmasimuseet forteller

Oslo: Norsk farmasihistorisk museum, 2024

247 s.

ISBN 9788299358422

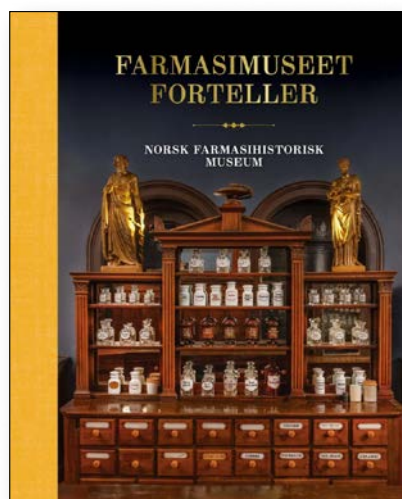
Michael 2025; 22: 173–174

doi: 10.5617/michael.12413

Farmasimuseet forteller markerer at det er 60 år siden Norsk farmasihistorisk museum ble stiftet i 1964, og at museet åpnet i egne lokaler på Norsk folkemuseum ti år seinere. Boken har et rikt utvalg av korte tekster og fotografier fra apotek og laboratorievirksomhet gjennom tidene samt nye fotografier av gjenstander og inventar fra museet.

Første del omhandler apotekmonopolet og det som fulgte med av både privilegier, plikter, penger og til dels makt i lokalsamfunnet. Kjente navn som apotekeren Harald Thaulow (1818–1885) trekkes frem, og det faktum at han kan ha inspirert Henrik Ibsens skikkelse, doktor Stockmann. Av nyere dato omtales ekteparet Ragnar Mørk (1906–2002) og Unni Mørk (1919–2012) og deres engasjement for opprettelsen av museet.

Det har alltid vært strenge lovkrav til å handle med legemidler og andre apotekvarer, og bevillingssystemet gitt av Kongen eller staten er godt beskrevet. Videre gir boken en innføring i apoteknavn fra dyr og fugler, som svaneapoteket, elefantapoteket og løveapoteket, og symbolikken som ligger

bak navnene. Museets urtehage, som har 160 forskjellige urter, trær og busker benyttet i tradisjonell folkemedisin, ble åpnet i 1982. Boken viser et knippe bilder fra hagen, urteloftet, drogesamlinger og analyseutstyr.

Den andre delen og de viktigste kapitlene er de som omtaler museets rikholdige samlinger av bøker, arkivmateriale, fotografier, inventar og ting som var i bruk på apotek over hele landet, og som er donert til museet. Dugnadsvillige farmasøyter med høy fagkompetanse har gjort at museet 60 år etter etableringen har samlinger av blant annet legemidler, droger, krukker, protokoller, resepter, reseptkonvolutter og produksjonsutstyr. Viktig informasjon, som gjerne kunne kommet enda tydeligere frem, er at alt i farmasimuseets arkiver (22 000 nummer) er søkbart i arkivportalen.no (s. 122), at fotosamlingen med tusenvis av bilder er tilgjengelig gjennom digitaltmuseum.no (s. 127), og at museets boksamling, med omkring 4000 titler, er søkbar i bibliotekatalogen oria.no (s. 194) under betegnelsen *Farmus Norsk folkemuseum*, og kan lånes på bestilling.

Øvrige kapitler utdypes fint ulike gjenstandsgrupper: standkar, morter og pistill, reseptkonvolutter, etiketter, medisinkister, husapotek og reiseapotek. I tillegg beskrives høydepunkter fra de fem temautstillingene ved museet i perioden 2005–2024. Temautstillingene omhandler utviklingen av farmasifaget sett i forhold til blant annet samfunn, kunst, lovendringer og legemiddelproduksjon. Avslutningsvis gis et lite innblikk i endringer i farmasøytisk utdanning gjennom tidene.

Dette er en viktig bok om apotekbransjens og farmasifagets utvikling. I etterordet sies det at Norsk farmasihistorisk museum i dag fremstår som et av Europas fineste farmasimuseer. Redaksjonskomiteen påpeker likevel flere utfordringer, som at museet kun er åpent søndager blant annet på grunn av krav om vakthold, at vannskader i kjelleren hindrer utstilling av produksjonsutstyr, og at en ny gang- og sykkelvei gjør at urtehagen må flyttes. Avslutningsvis kommer en bønn om at flere yngre farmasøyter og andre fagfolk engasjerer seg i museet.

Alle som ønsker å lære mer om apotekenes og legemidlenes rikholdige historie, vil ha nytte av denne boken.

Anne Gerd Granås

a.g.granas@farmasi.uio.no

Anne Gerd Granås er professor i samfunnsfarmasi ved Farmasøytisk institutt, Universitetet i Oslo og styremedlem i Norsk Farmasihistorisk Selskap.